

Sociale vaardigheden leer je op het kdv

Samen is leuker

Sociale vaardigheden: je hebt ze nodig om te kunnen functioneren in de maatschappij. Maar hoe worden kinderen sociaal vaardig en wat voor rol speelt het kinderdagverblijf hierbij? Prima KO vroeg het een aantal ervaringsdeskundigen.

Tekst: Marjolijn Westerlaken
Fotografie: Wilbert van Woensel

De peuters van kinderdagverblijf Mickey in Hengelo zitten aan tafel fruit te eten. Een jongentje krijgt het bord van de leidster en kiest een stuk fruit. Vervolgens schuift hij het bord naar zijn buurvrouw. Alle andere kinderen wachten op hun beurt totdat zij een stuk fruit mogen pakken. Een mooi voorbeeld van hoe kinderen de groepsregels op een kinderdagverblijf leren, vindt Manja Haze (39), oprichtster van kinderdagverblijf Mickey. 'Kinderen leren sociale vaardigheden zoals op je beurt wachten, door imitatie. Ze kijken het af van jou als leidster, maar ook van andere kinderen. Dit geldt voor heel veel sociale groepsregels als opruimen, in de kring zitten of naar de wc gaan.'

Stapje voor stapje De ontwikkeling van sociale vaardigheden begint volgens Manja Haze al bij baby's. 'Al op hele jonge leeftijd leren kinderen hoe ze contact kunnen maken met andere mensen. Het begint al met een paar weken wanneer een baby voor het eerst lacht naar zijn vader of moeder. Doordat hier positief op gereageerd wordt, zal het kind dit gaan herhalen. Door kinderen bij het kinderdagverblijf op de grond te leggen komen ze elkaar ook toevallig tegen. De handen raken elkaar ineens aan of ze voelen

elkaars haar. Ze hebben nog helemaal niet door wat een bepaalde handeling teweeg brengt, maar ze maken wel contact met elkaar en met de pedagogisch medewerker.' De ontwikkeling van sociale vaardigheden gaat steeds een stapje verder. 'Zo leren dreumesen op de groep dat ze niet alles zelf kunnen hebben', vertelt Lydia van Vliet (44) werkzaam op de babygroep van de 2Lepelaars. 'Ook leren ze steeds beter omgaan met de sociale regels op de groep, zoals bijvoorbeeld op hun beurt wachten en delen. Bij peuters zie je weer dat ze ruzietjes gaan ervaren, met elkaar leren onderhandelen, zich leren verplaatsen in anderen en dat ze ervaren dat iemand anders is. Wij hebben bijvoorbeeld veel invallers met hoofddoek en de kinderen leren hierdoor dat mensen verschillend zijn en dat dit prima is.'

Imitatie Pedagogisch medewerkers spelen een grote rol bij het stimuleren van sociale vaardigheden. 'Goed voorbeeld, doet goed volgen', zegt Marieke Grijpink, pedagoog bij Triodus Kinderopvang in Den Haag. 'Als je als pedagogisch medewerker goed luistert naar kinderen, ze

serieus neemt en het gevoel geeft zichzelf te mogen zijn, dan zullen de kinderen dit onderling ook doen.' Kinderen leren daarnaast ook veel van elkaar, weet Manja Haze uit ervaring. 'Wij hebben een ballenbak op het kinderdagverblijf en toen een nieuw kindje laatst met schoenen aan erin ging spelen, wezen anderen hem erop dat dit echt niet mocht.' Lydia van Vliet ziet ook bij haar op de groep dat kinderen elkaar imiteren: 'Aan tafel gaan kinderen elkaar observeren en aftasten. Zodra een kind op de tafel slaat, doen de anderen vaak mee. Zo ontstaat er echt interactie met elkaar. Dat is heel mooi om te zien.'

Impulsen Sociale vaardigheden omvatten een heleboel. In het kort komt het neer op hoe je contact met anderen kunt maken en wat je allemaal samen kunt doen terwijl je wel steeds jezelf durft te zijn. Van gezellig samen spelen tot ruzie maken. Het kinderdagverblijf is in dat opzicht geweldig terrein om ervaringen op te doen. Je krijgt een

goed beeld van wie je bent en wat je mogelijkheden zijn.

Met veel sociale vaardigheden zoals je in kunnen leven in een ander kun je echter slechts voorzichtig beginnen in de peutergroep. Marieke Grijpink: 'Peuters kunnen nog niet helemaal hun impulsen beheersen. Dat zie je vaak terug als je een gezelschapspelletje zoals memory speelt met peuters. Ze vinden het moeilijk om niet alle kaarten gelijk om te draaien. Om samen een spelletje te doen moet je je in kunnen leven in een ander. Je moet bijvoorbeeld de behoeftes van de ander kunnen inschatten, en uit zijn gedrag kunnen afleiden wat hij wel en niet leuk vindt. Dat is voor peuters nog erg lastig.'

De pedagoge vindt het belangrijk te benadrukken dat niet ieder kind hetzelfde is. 'Zo is het ene kind een sociaal dier en wil het liefste in gezelschap zijn van anderen, terwijl het andere kind het heerlijk vindt om zelfstandig te spelen. Dit betekent echter niet dat ze niet sociaal vaardig zijn. Hun sociale vaardigheden richten zich gewoon op een ander vlak.'

Tips om sociale vaardigheden op de groep te stimuleren

- Grijp niet te snel in als je ziet dat kinderen onderling bijvoorbeeld ruzie hebben over speelgoed. Kinderen kunnen namelijk veel zelf als je ze maar de tijd geeft. Een leuk boek hierover is *Kijken, kijken, kijken* van Elly Singer.
- Geef zelf het goede voorbeeld. Realiseer je als pedagogisch medewerker dat kinderen jou imiteren. Als jij de kinderen dagelijks begroet en laat merken dat je blij bent om ze te zien, dan zie je dit gedrag terug bij de kinderen onderling.
- Zorg dat je duidelijke groepsregels hebt zodat kinderen weten wat er van hen wordt verwacht in bepaalde sociale situaties.